

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

A kézdivásárhely városi és vidéki vadász-egyesület hivatalos közlönye.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési árak: Egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr, negyedévre 1 frt 20 kr. — Egy eszám ára 5 kr. Községek, tanítók, iparosok és egyesületek, melyek egyenként, ha előfizetnek, 4 frtért kapják a lapot.

Felelős szerkesztő: Dobay János
Kiadó-tulajdonos: Ifj. Jancsó Mózes.

A lap szellemi részét illető közlemények, a szerkesztőséghez (Dobay János Kézdi-Vásárhelytől) intézendők.
Kiadóhivatal: K.-Vásárhelytől az ifj. Jancsó Mózes könyvnyomdájában, hová a hirdetések s előfizetési pénzek küldendők.

Magyarország közhitel.

(Dsk.) Csodálatos, de úgy van, hogy a börze valóságos felmérője a politikai átalakulások következtében előállott viszonyok értékelésének. Csodálatosnak azért mondjuk, mivel természetesen nem találjuk, különösen a belpolitika terén, a hol a változásoknak soha sincsen olyan horgereje, a mely a világhitel szempontjából nagyobb zárkódításoknak válnék kútfejévé. Egészen más jelentősége van a külpolitikai bonyodalmaknak ebből a szempontból, a melyek esetleg egy-egy világrendítő háború magvát hordhassák magukban.

A börzei idegesség rovására írjuk hát azt, hogy a kisebb belpolitikai zavarokat fölfogása szerinti árhullámmal honoralja az u. n. játékpapírokban s az illető ország állampapírjaiban, de nem vagyunk távol az igazságtól akkor sem, mikor azt állítjuk, hogy ez idegesség őforrása: a merészkedési vágy a mely minden kis politikai momentumot megragad, hogy azt pro vagy contra pénzre váltsa föl.

Ebből a szempontból nem volt utolsó esemény a mi szűkebb politikai világunkban a hónapokig dúló ádáz obstrukció. Annak folyama alatt többször volt alkalmunk e helyen is rámutatni arra a sajnálatos körülményre, hogy a míg egyfelől hazánk politikai hitelét marcangolja a

parlamentari háború, addig pénzügyi szempontból épen a közhitel szempontjából mérhetlen károkat is okoz. Már pedig a közhitel a közjólét alapja s ha a máskor hitelképes gazdasági és ipari tényezők azzal a kényszerítő körülménnyel állanak szemben, hogy üzemüket a hitel tartózkodása miatt meg kell szorítaniok, a mint ez az obstrukció alatt minduntalan érezhető volt, akkor ennek munkabérben, fogyasztásban, kínálatban s vállalkozási kedvben kiszámíthatlan következményei vannak.

Voltak is. E sorok írójának is közvetlen tapasztalatai voltak az obstrukció hatásáról, a mikor a rendes viszonyok között megindult tárgyalások közepette beütvén az obstrukció, egy különben teljes fedezetet nyújtó ingatlanságra a legnagyobb nehézségek között s aránylag túl magas kamat mellett sikerült csupán egy beruházási kölcsönt szereznie.

Az ipar majd minden ágában érezhető volt a közhitel pangása, s a nagyobb bankok a lehető legnagyobb szigorral jártak el feleikkel, s a kisebb pénzintézetekkel szemben, a mi a kisebb kaliberű vállalatokra is bénító hatással volt. A vállalkozási kedv a kivihetlenség békóiba volt verve s még a nagyratörő külföldi tőke is visszavonult e hónapokban országunkból, holott életképes vállalkozásokra eddig mindig készen állott. Állampapír-

jaink kurzusa még jó, ha staqvál, viszont azonban legnagyobb mértékben állandó a jóbirnevű vállalatok papírjai a legnagyobb árhullámmáznak voltak kitéve.

Pedig mindössze arról volt szó, hogy változás álljon be a kormány vezetésében.

Tulságos rózsás szemüvegen látnánk, ha azt mernők konstatálni, hogy a meg-rázkódott viszonyok az ország közhitel tekintetében, mintegy varázsütésre, megint a régi mederbe léptek vissza, mihelyt a jelenlegi kormány vette át a pavizikáció nagy művét, de viszont az igazságtalanság s a rosakarat fekete pápaszemén, ha azt állítanók, hogy aránylag gyors mértékben észlelhetünk haladást ebből a szempontból is.

Ime, hogy csak egyes jelenségekre utaljunk, naponta olvasunk majd arról, hogy egy belga tőkepezes csoport nagyobb szabásu vállalatok finanszírozására milliót hozna be az országba, majd hogy egy másik pénzecsopót a tanyarendszeres gazdálkodást akarja nagy pénzörövel megkezdeni, s aztán, hogy az Agrár-bank részvényeit a berlini tőzsdetanács fölvette, s szívesen vette föl értékei sorába.

Sporadikus jelenségek, de jellemők a bizalomra, melylyel az oly érzékeny pénzügyvilág a Magyarországon jelenleg fönnálló financiai kormányzati rendszer, s annak üdvös következményei iránt viseltetik.

TÁRCZA.

A „legszebb.”

A d...i gyalogezred tisztja kaszinójában tanácskozást folytatott több tiszttal. Ugyanis ő felsége kilátásba helyezte látogatását s minél fényesebb fogadtatásról kellett gondoskodni.

A tisztek megbeszélésk a fogadás részleteit s szóba került a hölgybizottság is, melybe már kismelték a város legszebb hölgyeit.

— De melyik hölgy fogja ő felségének az arany serleget átnyújtani, — kérdé Dodó főhadnagy.

— Természetesen a legszebb, — mormogta Hegyesy százados.

— Hm, ez épen a bökkenő! Nos, Eperjessy hadnagy ur, ön nagyon találékony ember, hogyan válasszuk ki a legszebb hölgyet, anélkül, hogy a többiek sértve ne érezzék magukat? — kérdé Dodó főhadnagy, a melléte ülő ifjú hadnagyhoz fordulva.

— Azt hiszem, legjobb volna valami szépségversenyt rendezni.

— Ugyan, hadnagy ur, D.-ben szépségverseny! Nem vagyunk Spaaba — ellenkezett az ezredes.

— Nos, nem is úgy képzelem, hanem e héten lesz a kaszinóbál, s akkor a legünnepelebb bálikirálynőre bizzuk ezt a megtisztelő feladatot. Az érdekelte hölgyeket aztán bizalmasan értesíthetjük erről a határozatról.

— Nem is olyan rossz terv — szolt Hegyesy

százados — fogadjuk el. Ugy is lett. Eperjessy hadnagy ajánlatához az összes tisztek hozzájárultak.

Néhány nappal később a város egyik elegáns cukrászdájában több fiatal leány fagyaltozott, élénken tárgyalt a nap eseményeit. Természetesen legtöbb szó a kaszinóbálról meg a vele kapcsolatos szépségversenyről esett.

— Bizonyára Kunváry Ida lesz az est királynője — szolt az egyik szépség.

— Ezt nem merném állítani. Eperjessy Lóla is vetélkedik Idával — ugye Ella?

— Ugyan hova gondolsz! A ő tisztátalan arezbőrével szóba se jöhet, — veté ellen a kérdező, aki nem nagyon rokonszenvezett a kérdező hölgygyel.

— Hiszen ha ez nem volna, akkor kétségkívül ő volna a legszebb...

— Pedig ezen könnyen segíthet! Hiszen legerebb udvarlója Johnsen dr. a patikus — jegyzé meg csipősen Ella.

— Ez nem való Eperjessy Lólához, aki különben sem viszonzozza érzelmeit.

Igy tereferáltak a hölgyecskék s persze mindegyik maga szeretett volna a „legszebb” lenni.

Délután Eperjessy hadnagy, szokása szerint, Johnsen dr.-hoz, testi-lelki jóbarátjához ment, hogy egy kissé beszélgesse vele. A hadnagy, aki nem tördőtt annyit nemesi rangjával, mint büszke nővére, nagyon szerette volna, hogy barátja egykor nővére férje legyen. A két jóbarát melegen üdvözlöve egymást, beszélgetni kezdtek s csakhamar a

magas látogatás meg a kaszinóbál került szóba. Johnsen dr. bár nem volt jogosítva a megjelenésre, nagyon érdeklődött a bál s különösen a szépségverseny iránt.

— És mit gondolsz, kié lesz a győzelem — kérdé a hadnagy.

— Legnagyobb kilátása az ezredes leányának, Kunváry Idának van, mert először is a parancsnok leánya, s aztán szépség dolgában senki sem vetélkedik vele.

— A társadalmi állás egészen mellékes, fő a szépség.

— Lóla nővéred kiállná a versenyt az ezredes leányával, ha...

— Igen, ha nem volna az a kellemetlen bőrbaja, akkor bizonyára ő volna a legszebb a bálon! De hát ezen mar nem segíthetünk!

— Hátba?! — szolt Johnsen dr. mosolyogva.

— Ha tudnál egy szert és meggyógyítanád Lólat, hidd el, inkább meghódítanád az ő büszke szívét, — szolt Eperjessy, aki ismerte nővére hiúságát.

— Ó, hisz tudnék egy csalhatatlan szert, de az csak nem járja, hogy én ajánlom föl neki!

— Nem is szükséges! Ha tudsz egy szert — amiben különben kételkedem — akkor nem nehéz azt diszkrétan a toilette-asztalára csempészni. De, mondom, nem adok semmit e szerekre; Lóla már annyit próbált, hogy azt hiszem nem segít rajta semmi.

— Biztos vagyok benne, hogy ez a szer bevállik. Bocsság meg, rögtön itt leszek. A gyógyszerész

A gyáripár tervbevett fejlesztése.

Sok szó esett az ország gyáriparának különösen pedig a székelyföld gyáriparának pangásáról, sőt visszaeséséről. Mert míg az ország felső részének virágzó gyáripára van, a székelyföld gyárai egyre fogynak, s ez nemcsak az új keletiek sorsa, de oly régi gyárnak is be kellett szüntetni üzemét, mint a Bükzsádi (alapított 1763.) üveggyár. Ha valamely gyár kedvezőbb viszonyok között tengett, annak is száz meg száz akadály áll fejlődése előtt ma s nagyobb országos akció nélkül alig is remélhető, hogy e bajon segíteni lehessen, mert az akadályok legnagyobb részben csak állami támogatással háritathatók el.

Igy gondolkozik az iparügyi kormány is, mely egy közelebbi rendeletében akként intézkedett, hogy a gyárak viszonyairól részletes felvilágosítást kapjon, miből megismerve a veszedelemeket általános következtetést vonjon az eddigi törekvések eredményéről és tervet készítsen, melyvel jövőre remélhetőleg a gyáripárnak lendület adható. Az erről szóló rendeletek már szétküldtek a hazai kereskedelmi és iparkamarákhoz, a melyek készséggel sietnek e nagy jelentőségű közgazdasági akcióban a kereskedelemügyi miniszternek segítségére, mert megvannak győződve, hogy ez az a gyakorlati irány, melynek üdvös eredményei lesznek. A székely kereskedelmi és iparkamara is széleskörű intézkedéseket tett e tárgyban felhíván tanácsosait és a kerületben lévő gyárokat, hogy a miniszternek segítségére legyenek. Azon helyzetben vagyunk, hogy e megkeresést, melyből az ügy és fajszeretet melege sugárzik egész terjedelmében közölhetjük. A felhívás így szól.

„A hazai gyáripár fejlesztése érdekében megfelelő és sikerre kilátást nyújtó intézkedések csak úgy tehetők, ha gyáripárunk jelenlegi fejlettségi fokáról részletes és megbízható adatok állanak az iparügyi kormányzat rendelkezésére; vagyis, ha a gyárvállalatok érdekeltsége, — számbavevén a jelenlegi közgazdasági viszonyokkal beállott pangás és visszaesés okait, azokról beszámol önmagának, s ugyanezt a gyáripár segélyezésére és megmentésére hivatott iparügyi kormányzatnak is tudomására hozza.

Az iparügyi kormány a maga részéről szintén nem zárkozik el attól, hogy gyökeres átalakításokba kezdjen, s mint az ipar őre hozzájáruljon a gyöngök erősítéséhez.

E végből elérkezettnek látja az időt arra, hogy a kereskedelmi és iparkamarák, valamint a közvetlenül érdekelt közreműködésével a gyáriparra vonatkozó adatok birtokába jusszon.

Ezen adatok kizárólag csak iparfejlesztési célokra, vagyis maguknak az iparosoknak érdekében és javára fognak értékesíttetni.

Arra nézve, hogy a kérdéses adatok nem fognak a már említett kivül esetleg adóztatási, vagy más célokra is felhasználtatni, teljes biztosítékot nyújthat elsősorban az a körülmény, hogy az egész felvétel az iparfelügyeletről szóló 1893. évi XXVIII. törvényezikk alapján fog végrehajtani, a melynek 30 §-a kimondja, hogy az iparfelügyelők által (s a fellelvő közegek, a mennyiben nem tartoznának az iparfelügyelők sorába, az említett törvény 11. §-a alapján az iparfelügyelőket helyettesítve fognak eljárni) gyűjtött adatok más, mint az ipartörvények s az erre vonatkozó rendeletek végrehajtásának céljaira vagy iparstatisztikai célokra fel nem használhatók.

De eltekintve ettől a szükséges intézkedéseket már is megtette a kereskedelemügyi miniszter ur minden irányban arra nézve, hogy közegein kivül másoknak az adatokba betekintésük ne legyen. Tehát attól sem kell tartani, hogy bemondott adatokról akár a felvétel, akár a feldolgozás során, vagy később illetéktelenek tudomást nyernének.

Gondja lesz továbbá ő méltóságának arra is, hogy a mennyiben az eredmények közzététele kívánatosnak és szükségesnek mutatkoznék, ez olyformán történjék, hogy a nyilvánosságra hozandó adatokból valamely vállalat egyéni viszonyaira következtetni ne lehessen.

Ezen feltétellel a legtávolabbról sem kíván tehát a miniszter ur az érdekelték üzleti titkaiba behatolni s azért a gyárosokhoz csak oly adatok bemondása fog tőlük kívántatni, a melyek általuk üzleti érdekeik bármiféle kockázatát nélkül megadhatók.

Felkérjük ennél fogva t. ezimet, hogy a szóban levő rendkívüli fontosságú és a gyáripár céljait is a legteljesebb mértékben szolgáló munkálat végrehajtásához a kívánt adatokat bizalommal rendelkezésre bocsátani sziveskedjék. A mennyiben az idő és körülmények engedik, kamaránk titkára személyesen is megfogja ez ügyben látogatni a gyáros urakat.

Hogy t. ezim előre is tájékozva legyen arról, hogy miféle kérdések merülnek fel az adatgyűjtésnél, illetőleg mily adatokat fognak kívánni az iparügyi kormány kiküldöttéi, a felvételnél használandó alapkérdőívekből egy példányt /- alatt idezárunk. Hangsúlyoznunk kell azonban ismételtlen is, hogy e kérdőívek csak tájékoztatásul szolgáljanak és ezeket kitölténi nem szükséges, mert az egyes iparágaknak megfelelő részletes kérdőívek kitöltését a helyszínre kiküldendő minisz-

teri szakközegek fogják végezni, a kik jövetelükről idejekorán értesítést küldenek a t. ezimhez.

Felkérjük ismételtlen is, hogy gyáripárunk jól felfogott érdekében ne terheltelessék a kívánt adatokat annak idején kiszolgáltatni.

A székelyföld viszonyai minden tekintetben csak támogatással javulhatnak. Nekünk áll tehát első sorban érdekünkben, hogy a támogatást mindenestire megnyerhessük, illetve bajaink leplezetlen feltárással annak útját egyengessük.

Hazafias tisztelettel:

Marosvásárhely, 1899. július 26-án.

Tauszik B. Hugó,
kir. tanácsos, elnök.

Sz. Szakáts Péter,
titkár.

A magunk részéről ismételtlen is ajánljuk az ügyet az érdekelték figyelmébe, mert mint a kamara mondja az érdekeltéknek áll első sorban érdekében, hogy a kínálkozó támogatást mindenestire megnyerjék.

Jelentés a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara 1898. évi közgazdasági viszonyairól.

(Folytatás.)

Székelyudvarhelyt pár év előtt három cipész társult és közös műhelyt alakítottak. Ez által versenyképességüket oly mérvben tudták fokozni, hogy még a magyar alföldre is szállítanak és megelégedéssel nyilatkoznak üzletük fellendüléséről.

Természetesen útját állja nagyrészt a társulásnak is a szegénység, a pénz hiány, mert hasztalan társul 20—30 szegény iparos, üzleti tőke nélkül, így sem boldogulnak.

A legjobb reménységgel vagyunk az iránt, hogy hova-tovább segíteni fog e bajon a tárgyalt évben alkotott hitelszövetkezeti törvény alapján Budapestén létesített országos központi hitelszövetkezet; mely ha előlegezi a vidéken gyámokodása alatt létrejövő kisipari gyenge szövetkezeteknek a szükséges tőke összeget, a jelen nyomasztó viszonyok mellett is valamennyire csak fellendül iparunk. Igazi fellendülés azonban csakis az önálló vámterülettel várható, miért összes iparosainknak ez képezi a legfőbb óhaját.

Csizmakészítő és asztalos iparosainknak némi segítségére volt a közszállításokban való részvételük. Előbbiek a honvédségi bakkanások szállítására, utóbbiak pedig a vasuti állomások leltári tárgyai (butorainak) szállítására nyertek több ezer fo-

távozott s pár perc múlva néhány kellemes illatú kartonnal tért vissza. Ime, ez az a kitűnő toilett-szappan, melyet számtalanszor oly pompás eredményekkel használtak.

— Nos igazán kíváncsi vagyok, meg lesz-e a kívánt eredménye?

* * *

A kaszinóterem tündéres fényben uszott. A ragyogó egyenruhák, sok szép hölgy, gyönyörű öltözékek, drága ékszerek elragadó látványt nyújtottak.

— Hallod pajtás, ugyancsak nehéz feladatunk lesz nekünk, pályabíráknak — szóló Hegyesy százados Dodó főhadnagyhoz.

— Ahogy vesszük! — válaszolt emez. Látod én már tudom, kinek ítélem oda Páris almáját.

— Nos? kérdé kíváncsian a százados.

— Nem akarok indiszkrét lenni, remélem meg egyezik majd a bajtársok ízlése az enyémmel.

Hasonló beszélgetés folyt a terem többi sarkában; általában az a nézet kerekedett felül, hogy vagy Kunváry, vagy Eperjessy kisasszonya lesz a győzelem.

Az utóbbit alig győzték csodálni. Különösen a hölgyek ámultak s nem tudták felfogni, hogyan tehetett hirtelen szert ilyen fohér, üde arczbőrre. Kitűnően, fesztelenül mulatott mindenki, csak Kunváry Ida nem, ki fájdalmasan tapasztalta, hogy Eperjessy Lólában hatalmas vetélytársra akadt.

Időközben tanácskozássra ültek össze a kijelölt tisztok.

— Azt hiszem, hogy mivel több bajtárs rokon-ságban áll a pályázó hölgyekkel, s különösen is kissé kényes a dolog, legjobb ha titkos szavazással döntünk — szóló az egyik bíráló.

Az ajánlatot egyhangulag elfogadták, s csakhamar megtelt egy csákó szavazólapokkal, melyeket a parancsnok feszült várakozás közt felolvasott. Azután kihirdette, hogy Eperjessy Lóla kisasszonya esett e legtöbb szavazat.

Az ifjú hölgy csak úgy sugárzott a boldogságtól, mikor másnap megtudta fivérével az eredményt.

— Óh mindezt csak neked köszönhetem, mert asztalomra tetted azt a megbecsülhetetlen kozmetikumot.

— Nem tagadom, de magát a szert nem nekem, hanem annak köszönheted, aki megérdemli, hogy több figyelembe részesítsd. Hagyj fel az előítéletekkel, s ne feledd milyen dicsőséget köszönhetsz neki?

— Tudom, hogy kiről beszélsz, s megfogadom a jó tanácsot. Csak azt csodálom, hogy erről a szeréről eddig nem hallottam; hogy is hívják?

— Ez a szappan a Byrolin-szappan, dr. Graf-tól, melyet a dr. Graf és Társa bécsi vegyészeti gyárában a hírneves Byrolinból készítenek. A Byrolint a legelső orvosok mint kitűnő bőrápoló és szépítő szert ajánlják s nemcsak télen, hanem különösen nyáron minden jobb háztartásban nélkülözhetetlenné vált.

— És van még más toilette ezikk is Byrolin néven?

— Ó igen. Johnsen dr. a napokban az említett

Byrolinon és Byrolin-szappanon kivül még több Byrolin-készítményt is mutatott, de csak a Victoria-Byrolinra emlékszem, mely kitűnő sajátosságánál fogva különösen alkalmas arra, hogy a különféle érmeket kisorsítsa.

— Ó, mától fogva csakis Byrolint használók, s ugyancsak megrakom vele toiletta-asztalomat, — kiáltott vigan Lóla, megölelve fivérét.

— De magad hozod el a szereket Johnsen dr.-tól!

Lóla pajkosan intett igent, s eltűnt.

* * *

Most pedig rövid leszek. A legfelsőbb látogatás öröme a város ünnepi dísz öltött, s ő felsége teljes megelégedésének adott kifejezést a valóban impozáns fogadtatás fölött.

A legboldogabbak közé tartozik az a pár, amely az esti homályban szorosan egymáshoz simulva haladt végig az utcán. E két boldog nem volt más, mint a nap királynője, Eperjessy Lóla és Johnsen dr. gyógyszerész.

— Ó, milyen híres kis menyasszonyom van, — suttogta a fiatal ember gyengéden.

— És én kinek köszönhetem ezt a szerencsét?

— Kérdé Lóla vőlegényére pillantva. Csak neked!

— Nem, édesem — ellenkezett a gyógyszerész — nem nekem, hanem a felülmulhatatlan Byrolin-nak!

Indiscret.

rintra rugó megbízatást, a minek megelégedésre megfeleltek.

Ipari szakképzésünk szolgálatában ugyanazon intézetek állanak, a melyekről megelőző évi jelentésünkben tüzetesebben megemlékeztünk, a melyek sikerrel teljesítik feladatukat. Kíváncs voltam kamaránk székhelyén egy a késmárkihoz hasonló szövőiskola létesítése, a mely itt fölötté nagy szolgálatot teljesítene és alapvetője lenne a székelyföldön — a létesítendő gyapjú fonó gyár szolgálata mellett — főképp a magasabb igényű gyapjú szövő iparnak. Kíváncs voltam továbbá a marosvásárhelyi és székelyudvarhelyi állami ipari szakiskoláknak internatussal való kibővítése; a székelyföldi iparmúzeum államosítása; ipari tanműhelyek létesítése és ipari vándor-tanítók alkalmazása; miként ezek a tárgyalt évben a kereskedelmi minisztériumban tartott szaktanácskozmányon kilátásba is helyeztetek. Dániel Ernő volt kereskedelemügyi miniszter ur által; mint a melyek útján iparunk gyors fellendülése volna remélhető.

Őszinte köszönettel adózunk a nevezett miniszter urnak ama szívességeért, hogy 300 forint utazási ösztöndíjat kegyeskedett adományozni egy jeles képzettségű iparos ifjunak, melynek segítségével Tóthfalusi Károly marosvásárhelyi műasztalos ifjú a legszebb sikerrel folytatja tanulmányait Párisban, a hol a míg ismereteit gyarapítja, dicsőséget szerez kiváló tehetségevel a magyar névnek. Köszönettel adózunk nemkülönben azért, hogy a szegény székely gyermekeknek iparosokká nevelése végett magán ipari műhelyekbe való elhelyezésével járó költségekre, a tárgyalt évben 3000 forint államsegélyt kegyeskedett engedélyezni, lehetővé téve így a kamara által vezetett szép sikerű akciónak tovább folytatását.

A tárgyalt évben 382 székely fiút helyezett el a kamara az ország 52 nagyobb városába mind magániparosok műhelyébe tanoncoknak. Ezek közül volt marostordamegyei 116, esikmegyei 136, háromszékmegyei 53, udvarhelymegyei 30, torda-aranyosmegyei 42 és kisküküllőmegyei 5. Négy év óta, a mióta a kamara ezen akciózt vezet, közel ezer szegény sorsu székely gyermek nyert a gyakorlati ipar mezején elhelyezést, mely által, a mellett, hogy ezeket biztos kenyér keresetű juttatja, reméli, hogy a jobb kiképzés révén, a szülőföldjükre visszatelepülők által, az itteni iparnak is lendületet adhat.

A Budapesten székelő „Székely Egylet” czélba vette, hogy a kamara ezen akciózával kapcsolatosan Budapesten „Székely otthon” létesít, eme székely ügynek a fő- és székvárosban leendő jobb szolgálata czéljából. Ezen eszmét a kamara is meleg üdvözléssel fogadta és kíváncsún tartja annak gyakorlati kivitelét.

Sajnálatlalt kell itten fölemlitenünk, hogy a míg a fentebbiekből kitesztöleg a kamara kerületében az ipari szakképzés terén bár szerény, de mégis számottevő alkotással találkozunk; addig kereskedelmünk a szakképzés tekintetében mondhatni teljesen parlagon hever, a mennyiben ennek egyetlen tényezője az egész székelyföldön a marosvásárhelyi kereskedelmi tanonciskolában nyújtott szűk körű szakoktatás.

Négy évvel ezelőtt a kamara kezdeményezte volt egy kereskedelmi iskolának Marosvásárhelyt való létesítését. Fájdalom azonban e városnál, a melynek az akciózt vezetni kellett volna, az ügy megfeneklett. Minthogy azonban a székely kereskedelem érdekében itten egy ilyen iskolára okvetlenül szükség van, módot fog találni a kamara arra, hogy az ügy elejtett fonala ismét fölvetessék és itt egy állami kereskedelmi iskola létesíttessék; melyhez már ezuttal is kéri a kamara egy a kereskedelemügyi — mint főképp a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur jóakaratu támogatását. Ez a székelyföld kereskedő érdekességének oly szerény kívánsága, hogy annak a kormány részéről való teljesítését méltán remélheti.

Itt tartjuk helyén valónak fölemlíteni, hogy a kamara a saját részéről, anyagi erejéhez képest, a tárgyalt évben is az ipari és kereskedelmi czélokra meghozta a maga áldozatát, a mennyiben részint segélyezésekre, részint pedig tanonczmunka kiállítási jutalmakra 1350 forintot fordított költségvetése keretében.

Miként az előző években, úgy a tárgyalt évben is sikerrel vezette az arra szervezett bizottság Ma-

rosvásárhelyt az iparosok vasárnapi oktatását. Az előbbi évekhez képest még nagyobb siker érte el, a mennyiben a fölolvások programmal kapcsolatosan tartatván, a zene, dal és szavalat nyújtotta élvezetek a hallgatók számát megsokasították. Nem annyira azonban az iparosok, mint inkább a tanuló ifjuság és a hölgyek köréből. Tartatott összesen 18 fölolvás, melyeknek mindössze 6500 hallgatója volt. Jele ez annak, hogy a közönségben meg van a tudás vágya s örömmel keresi fel annak forrását, csak meg kell azt nyitni számára.

(Folyt. köv.)

Száműzetésem ideje, vagy miért hagytam ott Oláhországot.

Irta: Tornyai Ferencz róm. kath. lelkész.

(Folytatás.)

Alig voltam új állomásomon, már untig meggyőződtem magyar hűveim hűtlenségéről, pártatlan, még az oláhok fondorlelkűségén is tulmenő csalafaságáról, sok tekintetben aljasságáról. Püspökömtől kezdve mindenkinek nagy szájjal eldicsekedtek, hogy olyan pap nincs több a világon, mint az ő papjuk, büszkén hirdették munkásságomat, önfeledőzódómat. De azt megbecsülni nem csak, a hogy ez katolikus emberhez, hanem csak közönséges magyar emberhez is illett volna, már esupa hálából is; arról nem is álmodtak. Kétszáz frank havi fizetést biztosítottak nagy zajjal a püspök előtt. Négy hónap múlva már alig fizettek ki. Ottléttem utolsó négy hónapjára pedig még mindig várom a fizetésemet. Pedig ne higgye senki, hogy tán valami viszálykodás lett volna köztem és hűveim között. Oh nem. Teljes béke. A német hűveimnek köszönhettem, hogy éhen nem haltam, vagy nem szorultam az utcára, hogy mind kath. magyar pap alalmazásából éljek.

Magyarjaim legnagyobb része a papi fizetésről tudni nem akart, hanem inkább távol tartotta magát templomtól, paptól a míg csak haláleset, keresztelés vagy más kényszerűség nem zaklatta hozzá, oly annyira, hogy ha később valami közölni valóm volt magyar hűveimmel, azt csak a sörházban tehettem, ott, hova egyszer a szemes oláh koresmáros, mikor elmentem előtte úgy szólított be nagy nevetve: „Parintele, hát tessék betérni.” Itt vannak a magyarjai mind. Nálam a magyarok temploma. „Eo sint pópa unguirilor.” Elég kár mondtam szomorán, mire azt felelte: „Soha se törődjék velük annyira, az ördög ez így is, úgy is mind a hányan csak vannak!”

A sörházban, vagy egyéb bor, pálinka méresekben ott aztán tele volt minden magyarokkal. Ott volt gazdag, szegény, asszony, leány, legény, szolgáló, röviden: rang és kor különbség nélkül minden magyar. A míg félig becsiptek, addig még csak ment. De azontul ritka dolog volt, ha a mesterek egymásközt, vagy a legényekkel vagy akár a feleségükkel is össze nem veszték, vagy össze nem verekedtek. Az oláhság pedig aztán nézte, kacagta, még pedig öntudattal, mint a hogy mi itthon akárhányszor kacagjuk a koresmában vagy az utcán összeverekedő cigányokat.

Úgy tapasztaltam, hogy az oláhmagyar, legyen bár sokszor jómódu, ritka példányban ismer önbecsülést, önérzetet. Megfelfedezi magát örömben, bánatban, otthon és a társaságban, vagy, utcán egyaránt, a hogy jó neki. A mi pedig a legutálatosabb nála, akár jómódu, akár szegény s a mi őt a leginkább megbélyegezi az oláh előtt is, az az, hogy ő a legbelsőbb családi tagokat koresmában, az utcára viszi s így a legtöbb esetben szegényét is. Magyar házbirosokat, nyegyven — hatvanezer fanknyi készpénzzel, nagy üzlettel, rendelkező, 20—30 segéddel dolgozó, tehát nálunk itthon már nagy tekintélynek örvendhet magyarokat láttam az utcán fényes nappal verekedni, vagy feleségeiket, úgy elrakni, hogy kórházba kellett vinni. Ilyenkor aztán magyarul is oláhlul is vegyest a legszemérmetlenebb, módon elkiabálják az ily verekedő házastársak egymás legutálatosabb bűneit, fiatalságuktól kezdve, s hogy mily becsületlenül szerezték ez is, az is kicsi vagyonát. Innen van, hogy az

oláh a magyart mind gazdagjában, mind szegényében kívül-belül ismerve egyaránt — nem becsüli. Merem állítani, mert élő példákkal tudnám bebizonyítani, hogy a legtöbb jobb módú oláhmagyar, akár milyen mesterségű legyen, csak feleségének köszönheti jómódját. Az pedig hol és hogy szerezte, akárhányszor hallottam az utcán a legelső forrásból, akár pedig társaságban, de itt elmondani — a szemérmesség és illem még távolról való érintését is tiltja!

(Folyt. köv.)

Tanügy.

Felvétel a budapesti kertészeti tanintézetbe.

A budapesti kertészeti tanintézetbe, a tanintézet szervezeti szabályzatában foglaltak értelmében, ezentul csupán oly ifjak vehetők fel, kik a közép vagy polgári iskola IV. osztályának sikeres elvégzésén kívül azt is beigazolják, hogy valamely rendezett és képzett kertész vagy főkertész vezetése alatt álló kertészetben legalább két évet, mint kertészgyakornokok töltöttek és ez idő alatt a kertészeti foglalkozáshoz megkívánható előszeretettel és képességet tanusítottak.

Az eddig érvénybe volt szervezeti szabályzatnak ezen módosítását, a tanintézetnek fennállása alatt szerzett tapasztalatok tették szükségessé.

A pályázóknak a kertészet gyakorlati terére való utasítása által kívánom ugyanis megakadályozni oly ifjaknak ezen pályára való tódulását, kik a kertészetről tiszta fogalommal nem bírva, kedv és hajlam nélkül küzdik át magukat az évfolyamon, elfoglalva hivatottabbaktól a képzettséghez vezető utat. Elérni kívánom másrészt e módosítással azt is, hogy ezen, a maga nemében egyetlen magasabbrendű szakintézet végzett növendékei a modern kertészeti ismeretekon kívül, birtokosai legyenek a szakbavágó ismeretek és fogalmak azon részeinek is, melyeknek megszerzése, csupán az ezen foglalkozási ág iránt érzett igazi és az ifjú korban megszilárdult hajlammal viseltetők részéről feltételezhető.

Sajnos, hogy hazánkban csekély az ily kertészetek száma, és a létezők közül is csupán egyeseket vezetik képzett főkertészek és még gyérebbek az olyan kertészeti telepek, melyek a kertészet minden ágának művelésére kiterjednek s különösen pedig, melyek kertészstanulókat kiképzés czéljából elfogadnak.

E hiányon a lehetőség szerint segíteni kívánván, az állami kertészetek közül kijelölöm a kolozsmonostori gazd. tanintézet kertészetét ily előkészítő kertészetül. A nem állami tulajdonban levő kertészetek birtokosai közül pedig József főherczeg ő csász. és kir. Fensége volt kegyes, felkérésém folytán megengedni, hogy alesuthi kertészetébe ily ifjak a gyakorlati évekre felvéssenek.

Természetes azonban, hogy az itt fel nem említett és szintén szakképzett főkertész vezetése alatt álló több állami és magán-kertészetekben, gyakorlati foglalkozásban eltöltött idő, illetve az ezen kertészetek vezetői részéről kiállított bizonyítvány, a tanintézetbe való felvételre szintén megfelelő hatályal bír.

Az alesuthi kertészetbe felvett kertészgyakornokok lakást és ruházaton kívül teljes ellátást, a jelzett állami tanintézetekbe felvett tanulók viszont lakáson kívül 60 (hatvan) kr napibérbe részesülnek.

A mennyiben a folyamodók száma szükségessé teszi, gondoskodni fogok arról, hogy előkészítő kertészet gyanánt még több állami és magánkertészet is kijelöltessék.

A felvétel iránti folyamodványok felszerelve keresztlevél, iskolai bizonyítvány, valamint a szülői, illetve gyámi beleegyezést tartalmazó okirattal, közvetlenül hozzám vagy pedig a jelzett tanintézet igazgatóságaihoz, illetve a főherczegi uradalmi központi igazgatóságához nyújtandók be.

Budapest, 1899. június 9-én.

A miniszter helyett:

Kiss s. k.,
államtitkár.

Ujdonságok.

— **A polg. iskola új igazgatója.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a közdi-vásár-helyi áll. polgári fiúiskola igazgatójává Baló Lászlót, ez iskola érdemeiben gazdag tanárát nevezte ki. Rendkívüli szerencsének tartjuk az intézetre s annak jövőjére nézve, hogy polgári iskolánk tanári testületének ezen, úgy jellemesség, mint munkásság és szakképzettség tekintetében magasan kiemelkedő tagjára, városunk összes köz- és humánus ügyeinek lelkes harcosára esett a miniszter választása, s hogy daczára az ellene némely részről folytatott intrikának, — az ő, hosszú, kitünő szolgálata alatt minden tekintetben kipróbált, tapintatos egyéniségére s nem egy tapasztalatban, kezdő fiatal emberre, bízott a még fejlődésben lévő intézet igazgatása. Városunk összes intéző köreiben s a nagy közönségben általános megnyugvást s örömet keltett a szerencsés kinevezés, s épen ezért úgy az intézetnek, mint az új igazgatónak őszintén, szívből gratulálunk.

— **Kinevezések.** A közoktatásügyi miniszter Scholtz Lajos polgári iskolai tanítójelöltet a hosszafalusi állami polgári fiúiskolához, a XI. fizetési osztályba nevezte ki; Jakab Gyula zabolai állami tanítót az esztelneki állami elemi iskolához áthelyezte.

— **Czimadományozás.** A király Pótsa Ferenc miniszteri titkárnak az osztálytanácsosi címet és jelleget adományozta.

— **Időjárásunk** ismét nagy átalakuláson ment keresztül: a nagy melegtől hűvökre változott át. Néhány nap óta nehéz fellegek borítják állandóan az eget, de eső nem hull, azonban a lég annyira áthűlt, mintha késő ősszel volnánk. A hőmérő 10—15 C. fok meleget mutat.

— **A villám áldozata.** Csikszentkirályi Balázs János két társával július 25-én a „Kis romlás” nevű határ részben széna csinálással foglalkozván, egy hirtelen támadt vihar elől a csűrbe és közel lévő fák alá menekültek. Vihar közben Balázs János a fa alól kiállván, egy villám által lesújtott és azonnal meghalt.

— **Véres verekedés.** Galaczi István gyimesbükki lakos nem akarta Galaczi Demeternak megengedni, hogy a közös határban fekvő legelőjén marháit áthajtsa, miért Galaczi István neki támadt Demeternak s egy karóval úgy föbe ütötte, hogy a karó eltört. Ezzel azonban nem elégedett meg, hanem torkon ragadta ellenfelét, hogy kiáltani ne tudjon, keresztül dobta a kerítésen s egy fejszével úgy megütötte bal karját, hogy az ketté tört. Tettes a cselekmény elkövetését a csendőrök előtt beismerte.

— **Hangverseny Tusnádfürdőn.** A tusnádi fürdőigazgatóság a vendégek szíves közreműködésével a fürdővilágítási alap javára e hó 8-án, kedden este 8 órakor táncszal egybekötött hangversenyt rendezett, melynek műsora a következő volt: 1. Nyitány. Dula Miklós népzene-kara által Tell Vilmos operából. 2. A lengyel anya. Tóth Kálmántól, szavalja: Lengyel József ur. 3. Rhapsodie hongrois par F. Liszt, előadják zongorán négykézzel: Kelemen Lajosné urnő és Varró Berta k. a. 4. Koldus asszony, irta: Szász Károly, szavalja: H. Papp Antalné urnő, 5. Román, irta: Kelemen Lajosné urnő, énekli: Lám Anna k. a., zongorán kíséri a szerző. 6. Magyar népdalok. Dula Miklós népzene-kara kísérete mellett zongorán előadja: Bogdán Andor ur. 7. „Ó csak te szeress” kettős dal irta: Kelemen Lajosné urnő, énekli Lám Anna k. a. és Dr. Bardocz Gyula ur, zongorán kíséri a szerző. 8. Carneval Russé, előadják zongorán: Varró Berta k. a., fuvolán, Herczeg Hans ur. 9. Német és Román dalok, énekli: Perhefler Józefine urnő, zongorán kíséri: Prager Zsigmond ur. Ugyancsak e hét végére tervezi egy fővárosi előkelő művészekből — köztük a Perotti az operaház tagja — álló társaság is hangversenyt, melyre szintén igen nagy érdeklődéssel néz a fürdőközönség.

— **Furfangos tolvajok.** A múlt hó végén két nő állít be ifj. Antal János csikmadarasi lakoshoz azzal, hogy cserélne nekik magyar veretű 10 s 20 filléresket s koronákat ugyanolyan értékű osztrák veretűvel s ők 10%-ot fognak neki érte fizetni. A jámbor székely semmi különösöt nem látott ezen kívánságon, elővette körülbelül 140 frt értékű váltópénzt s hozzá fogtak a kicseréléshez. Csak akkor

ijedt meg, mikor eltávozásuk után észrevette, hogy bankár foglalatossága közben a nők kezeihez alig hanem hozzá ragadt egy csomó pénze, mert 22 frt: hiányzott. Rögön jelentést tett a csendőröknek, kik a tetteseket — kik ezen mesterséget rendszeresen üzték letartóztatták 2 messze földről való házalo nő személyében büntársukkal egy Matejka Ferenc nevű emberrel együtt.

— **Vesztett eb garázdálkodása.** Madéfalva, Rákos és Göröcsfalva községekben a múlt hó utolsó napjaiban egy kóbor dühödött eb barangolta be egy és ugyanaz nap nevezett községeket s Madéfalván Tamás Lueziát, Császár Erzsébetet, Rákoson Máté Julist, Silló Rózát és Ágneszt, Vas Józsefet, Göröcsfalván Szöcs Linát sebezte meg, kik orvosi gyógykezelés alá vétettek, s csak ezen szomorú esetek után sikerült göröcsfalvi Szöcs Bartisnak a garázda vesztett ebet agyon verni.

— **„A tordai műkedvelő és színügy-pártoló egyesület”** az 1848—49-iki magyar szabadságharc egyik vezéralakja Gábor Áronnak a kőkösi csatában elesett „székelyágyúhősnek” emelendő szobor javára, 1899. augusztus 15-én táncszal egybekötött hangversenyt rendez, a következő műsorral: 1. Nyitány. Tell Vilmos operából előadja: a „tordai műkedvelő és színügy-pártoló egyesület” zeneszakosztálya. 2. „A székely ágyúhős.” Felolvassa: Sándor Kálmán. 3. Rhapsodie Hongroise II. Liszt Ferencztől, zongorán előadja: Raskó Imréné urnő. 4. „Remény keringő.” Serli Lajostól énekli: Bertalan Etelka és Zecha Irma urbölgyek, a zeneszakosztály kíséretével. 5. „A háromszéki harangok.” Alkalmi költemény, irta: Harmath Jenő, szavalja: Bölöni Vilmos. 6. Concerto pour violon par. „Ch de Beziot, hegedű-szóló, előadja: F. Hadik Béla, IV. 6. tanárjelölt, zongorán kíséri: Raskó Imréné urnő. 7. „Magánjelenet.” Pálffy Anna urbölgy. 8. „Primitialis-magyar.” Biharitól, cimbalom játék, előadja: Kleinhempel Eliz urbölgy. 9. „Hunyadi Induló.” Előadja: a zeneszakosztály.

Közönség köréből. *)

Három kérdés.

Igaz-e, hogy Székely János, közdivásár-helyi ev. ref. pap a közelebbi napokban kinevezte magát „főpap”-nak, mely ezim tudvalevőleg csak a püspöket illeti? Igaz-e, hogy nevezett „főpap” az idei konfirmáció alkalmával az Ur asztaláról a kiosztásra szánt szent bort, a hivek megbotráncolására, feldöntötte? Igaz-e, hogy nevezett „főpap” nem képes papi teendőit végezni s mint ilyen megérdemelt már a nyugdíjazásra?

*) Az e rovat alatt közöltékért csak a sajtóbiróság irányában vállal felelősséget a Szerk.

Hivatalos rész.

A Földművelésügyi m. kir. miniszter 51582. VII—2. 1899. sz. a. a következő leiratot küldötte lapunk szerkesztőségének:

„Minthogy a rozsdá a vetésben a jelen évben ismét és pedig az ország feltünősebb helyén rendkívüli mérvben és terjedelemben mutatkozott, szükségesnek találom, hogy a folyton ismétlődő nagy károkat okozó ezen baj beható tanulmány és tüzetes kutatás tárgyává totessék, hogy annak korlátozására esetleg módok találhassanak.

E végből utasítottam a magyar-óvári növény-élet- és kortani állomást, hogy e kérdésben fogantatba vett munkálkodását a lehető legszélesebb alapon felkarolva, különös tevékenysége és gondoskodása tárgyává tegye.

Hogy pedig az ez irányban szakzerű tanulmányok és kutatások eredményre vezessenek, kívánatos, hogy a nevezett állomás a gazdaközönség részéről is a gyakorlati tapasztalatok közlése és esetleg kísérletek megejtése által támogatassék; minél fogva felhivom az egyesületet, hogy az állomás ezen működésére figyelmét kiterjesztve oda-Ny. Ifj. Jacsó M.-nél K Várarhelyt.

hatni szíveskedjék, hogy a működése területén lévő gazdák azt szükség adtán és az állomás esetleges megkeresésére, közreműködésük által elősegítsék.

Kelt Budapeston, 1899. évi július hó 3.

Darányi s. k.

Hirdetések.

6663—899. szám.

Pályázati hirdetés.

Háromszékvármegye törvényhatóságánál az alispáni állás elhalálozás következtében megüresedvén, a törvényhatósági képviselő bizottságnak idei junius hó 9-én 79. jegyzőkönyvi szám alatt hozott határozatánál fogva, a jelzett állásra pályázatot hirdetek.

Az alispáni állás javadalma 2200 frt fizetés, 400 frt lakbér és 400 frt utazási átalány.

Az állás választás által lesz betöltendő a f. évi október hó első felében megtartandó rendes őszi közgyűlésen; a mely alkalommal ezen választás által netalán megüresedendő állások szintén választás által fognak betölteni, az ez iránt hozandó közgyűlési határozat esetében.

Felhivom mindazokat, a kik ezen állást megnyerni óhajtják, miszerint az 1883. évi I. t.-cz. 1. és 3. §§ aiban előirt minősítettséget igazoló okmányokkal felszerelt szabályszerűen bélyegzett pályázati folyamodásokat f. évi szeptember hó 30-ig bezárólag Háromszékvármegye főispánja hatolykai Pótsa József cs. és kir. valóságos belső titkos tanácsos és kamarás ur ó nagyméltóságához annál is inkább nyujtsák be, mivel a határidőn túl beadandó pályázatok nem fognak tekintetbe vétetni.

S.-Szt.-Györgyön, 1893. évi aug. 2-án.

Alispáni szék üres:
Szentiványi Miklós,
főjegyző.

(86), 1—3.

Hirdetések

e lap

kiadóhivatalában

olesó áron

felvétetnek.